

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W OLSZTYNIE
ul. Kościuszki 78/82
10-950 OLSZTYN
tel/fax (0-89) 527-28-24, 534-94-00

LOL- 410-21-01/04
P/04/137

Olsztyn, dnia 30 lipca 2004 r.

Pan
Henryk Słonina
Prezydent Miasta Elbląg

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie skontrolowała w Urzędzie Miejskim w Elblągu („Miasto” lub „Urząd”) powiązania wybranych jednoosobowych spółek komunalnych z budżetem Miasta w latach 2002 – 2003.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 5 lipca 2004 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie pozytywnie ocenia działania Miasta w zakresie utworzenia oraz funkcjonowania jednoosobowych spółek komunalnych.

W latach 2002-2003, zaspakajaniem zbiorowych potrzeb mieszkańców Elbląga zajmowało się 8 komunalnych jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, z czego 4 wykonywały zadania publiczne m.in. w zakresie:

- uzdatniania i dostarczania wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków - Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. („EPWiK”),
- zaopatrzenia w energię ciepłą - Elbląskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. („EPEC”),
- lokalnego transportu zbiorowego - Zarząd Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. („ZKM”) oraz Tramwaje Elbląskie Sp. z o.o. („TE”).

Spółki te utworzone zostały w latach 1991–1997, na podstawie stosownych uchwał Rady Miejskiej Elbląga, a Miasto pokryło wszystkie udziały w ich kapitałach zakładowych. W jednym przypadku, tj. w EPWiK, w okresie od czerwca 1998 r. do czerwca 2003 r., udziały mniejszościowe posiadały również inne podmioty. Z dniem 1 lipca 2003 r. udziały te w całości wykupiło Miasto, stając się ponownie jedynym udziałowcem tej Spółki.

W latach 2002 – 2003, spośród 4 wymienionych spółek, stosownymi uchwałami Rady Miejskiej 3 z nich dokapitalizowane zostały aportami (nieruchomościami grantowymi i środkami trwałymi) oraz środkami pieniężnymi, tj.:

- EPWiK aportem o łącznej wartości 13.338,8 tys. zł składającym się z nieruchomości zabudowanej budynkiem hydroformi oraz środkami trwałymi,

- TE aportem o łącznej wartości 3.891,5 tys. zł (nieruchomość niezabudowana oraz środki trwałe), a także środkami pieniężnymi w kwocie 1.995,0 tys. zł,
- EPEC nieruchomością gruntową zabudowaną o wartości 36,3 tys. zł z obiektem komory ciepłej.

Środki trwałe i nieruchomości przed ich wniesieniem do ww. spółek oszacowane zostały przez uprawnionych rzeczoznawców majątkowych i przyjęte przez spółki aktem notarialnym.

W badanym okresie, Miasto nie wydierżawiało i nie użyczało 8 komunalnym spółkom swojego majątku. Nie udzielało im też ulg podatkowych i umorzeń zaległości podatkowych, odroczeń płatności, lub zaniechania poboru należności podatkowych i niepodatkowych, a także nie udzielało pożyczek i kredytów. Nie przekazywano również spółkom środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa oraz nie udzielano poręczeń i gwarancji. W latach 2002-2003 spółki te nie miały żadnych zobowiązań wobec Miasta.

W okresie tym, Miasto udzieliło natomiast znacznej pomocy finansowej ZKM. Spółce tej udzielono w 2002 r. dotację w kwocie 7.250,4 tys. zł na dopłaty do bezpłatnych i ulgowych biletów komunikacji miejskiej oraz linii nierentownych, zaś w 2003 r. przekazało kwotę 10.070,0 tys. zł na zwiększenie jej kapitału zapasowego. Udzielając pomocy finansowej na zwiększenie kapitału zapasowego, Prezydent Miasta nie uzyskał jednak dotychczas z Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) wymaganej art. 25 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60, poz. 704, ze zm.) opinii w sprawie pomocy publicznej udzielonej w 2003 r., mimo podjętych w tym zakresie działań.

Stosownie do wymogów określonych art. 40 cytowanej wyżej ustawy, Urząd sporządzał corocznie sprawozdania z udzielanej pomocy publicznej i przekazywał je terminowo do UOKiK oraz Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Olsztynie.

W badanym okresie dochody ogółem Miasta uległy nieznacznemu zmniejszeniu z 278.796,3 tys. zł w 2002 r. do 269.552,5 tys. zł, tj. o 3,3%. Wzrosły natomiast dochody własne Miasta odpowiednio z 119.561,6 tys. zł do 128.596,2 tys. zł (o 7,6%). W dochodach własnych, wpływy z podatków od nieruchomości i od środków transportowych 8 spółek komunalnych oraz dochody z majątku tych spółek wyniosły 3.883,2 tys. zł w 2002 r. (3,2% ogółu dochodów własnych Miasta), a w 2003 r. odpowiednio 6.057,9 tys. zł (4,7%).

Wydatki ogółem Miasta w latach 2002-2003 kształtowały się na zbliżonym poziomie i wyniosły 281.700,3 tys. zł w 2002 r. oraz 282.813,2 tys. zł w 2003 r.

Wystąpił natomiast wzrost zobowiązań ogółem Miasta z 47.787,6 tys. zł w 2002 r. do 56.114,1 tys. zł w 2003 r. (wzrost o 17,4%), a wskaźnik zadłużenia (liczony jako stosunek zobowiązań do dochodów ogółem) zwiększył się z 17,1% do 20,8%. Zmalały natomiast zobowiązania wobec spółek komunalnych z 2.496,5 tys. zł do 1.964,2 tys. zł (spadek o 21,3%). Zaznaczyć przy tym należy, że zobowiązania wobec spółek były regulowane zgodnie z terminami płatności.

Uzyskane przez Miasto środki finansowe z funduszy pomocowych i przedakcesyjnych Unii Europejskiej (UE) wzrosły z 1.719,0 tys. zł w 2002 r. do 10.253,3 tys. zł w 2003 r. Zostały one wykorzystane zgodnie z ich przeznaczeniem na budowę dróg, ulic i na modernizację infrastruktury transportowej Miasta.

W 2002 r., spośród 4 spółek komunalnych realizujących zadania w zakresie zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków, zaopatrzenia w energię ciepłą oraz lokalnego transportu zbiorowego, 3 uzyskało dodatni wynik finansowy. Zysk brutto tych spółek wyniósł łącznie 2.358,5 tys. zł, w tym największy w EPWiK (2.110,7 tys. zł). W roku tym stratę brutto wynoszącą 537,3 tys. zł odnotowano w EPEC.

W 2003 r. zysk brutto wykazały EPWiK (698,4 tys. zł) i TE (22,0 tys. zł), zaś stratę poniosły ZKM (10.702,3 tys. zł) i EPEC (1.129,3 tys. zł). Straty w tych spółkach, wg wyjaśnień Pana Prezydenta, nie pogorszyły ich bieżących płynności finansowych i w EPEC powstały z uwagi na konieczność dostosowania zapisów księgowych do znowelizowanej ustawy o rachunkowości oraz księgowego zmniejszenia aktywów trwałych związanych z nieodpłatnym przekazaniem dla miasta obiektów oraz zmianami przepisów o podatku liniowym od nieruchomości, a także w wyniku spadku przychodów ze sprzedaży. Straty w ZKM wynikały natomiast ze zmiany systemu rozliczeń finansowych dopłat do biletów ulgowych, które w 2002 r. stanowiły jej przychody finansowe, a w 2003 r. zwiększyły kapitał zapasowy Spółki.

W okresie objętym kontrolą, ustalone taryfy opłat za wodę i ścieki były zgodne z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747 ze zm.). Wnioski o ich zatwierdzenie opracowane zostały przez EPWiK według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków (Dz. U. Nr. 26, poz. 257). Prezydent Miasta przed przekazaniem wniosków do Biura Rady dokonał ich sprawdzenia pod względem zgodności opracowania z przepisami ustawy i celowości kosztów ujętych do taryf.

W 2003 r. obowiązywały taryfy opłat w wysokościach zaproponowanych przez EPWiK, które zaakceptował Pan Prezydent, gdyż Rada Miejska nie podjęła stosownej uchwały w tej sprawie. Na 2004 r. wysokość przedmiotowych taryf uchwaliła Rada w dniu 27 listopada 2003 r. wraz z wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. We wrześniu 2002 r. Rada uchwaliła też „Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków”, który opublikowany został w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego nr 123, poz. 1787 z dnia 1.10.2002 r. Regulamin ten spełniał warunki określone w art. 19 ust. 1 i 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Obowiązujące w latach 2002-2003 ceny biletów za przewóz osób i bagażu środkami miejskiej komunikacji zbiorowej oraz prawo do przejazdów bezpłatnych i ulgowych, a także wysokości opłat dodatkowych, wynikały z uchwały Rady z dnia 20 grudnia 2001 r. Zmiany cen biletów Rada dokonała uchwałą z dnia 26 czerwca 2003 r. Stwierdzono, że Prezydent Miasta przed skierowaniem projektów omawianych uchwał do Rady, uzyskał opinie z regionalnych struktur związków zawodowych, wymagane art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (j.t. Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854).

W ramach sprawowanego nadzoru, zgromadzenie wspólników zatwierdzało roczne sprawozdania finansowe spółek komunalnych (za poszczególne lata), a także rachunki ich strat i zysków. Udzieliło również ich zarządom pokwitowania z wykonania zadań. Rady nadzorcze spółek w latach 2002 i 2003 analizowały ich wyniki finansowe, badały bilanse i inne sprawozdania oraz rachunki zysków i strat.

W spółkach komunalnych ustanowione zostały jednoosobowe zarządy i wieloosobowe rady nadzorcze (w 6 spółkach – pięć, a w 2 spółkach - sześćosobowe). Spośród 42 osób wybranych do rad nadzorczych spółek - 28, tj. 67% reprezentowało Miasto. Osoby te miały m.in. wykształcenie wyższe ekonomiczne, prawno – administracyjne, techniczne, przy czym 11 z nich, skierowanych przez Miasto, nie posiadało państwowych egzaminów dla członków rad nadzorczych.

Zgromadzenie wspólników ustaliło miesięczne wynagrodzenia członkom rad nadzorczych w wysokościach od 700,0 zł do 1.000,0 zł dla ich przewodniczących oraz od 500,0 zł do 700,0 zł dla członków. Prezydent Miasta, stosownie do swoich kompetencji, w dniu 12.06.2003 r. określił szczegółowe zasady wynagradzania członków rad nadzorczych. Określone zostały również dyrektorom zarządów tych spółek wynagrodzenia miesięczne oraz przyznano im nagrody roczne. Wysokości wynagrodzeń były zgodne z ustawą z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących podmiotami prawnymi (Dz. U. Nr 26, poz. 306 ze zm.).

Przekazując powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie wnosi o uzyskanie ostatecznej opinii UOKiK w sprawie pomocy publicznej przekazanej w 2003 r. dla ZKM.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta w terminie do dnia 20 sierpnia 2004 r. informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia kontrolnego, przysługuje Panu Prezydentowi prawo zgłoszenia do Delegatury NIK w Olsztynie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, informację o której mowa wyżej, należy nadesłać w terminie 14 dni od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
Antoni Stupinski